

MAGAZINE NR 5

starkids

Lär dig leka ampe
Hövdingar & drottningar
Livet i en afrikansk by
Djur & natur

Starki och Frida åker till

AFRIKA

Hej allihopa!

NU ÄR JAG TILLBAKA FRÅN EN AV MINA RESOR IGEN! DEN HÄR GÅNGEN HAR JAG VARIT I EN VÄLDIGT HÄFTIG VÄRLDSDEL SOM JAG TROR ATT MÅNGA AV ER ÄR NYFIKNA PÅ, NÄMLIGEN AFRIKA! NI KANSKE REDAN VET EN HEL DEL OM DENNA KONTINENT, SOM TILL EXEMPEL ATT DEN ÄR VÄLDIGT STOR OCH VARM OCH ATT DET FINNS MÅNGA HÄFTIGA DJUR SOM LEJON, ELEFANTER OCH KROKODILER HÄR.

LANDET VI BESÖKTE VAR GHANA, SOM LIGGER VID HAVET PÅ DEN NORDVÄSTRA DELEN AV AFRIKA. EN SAK SOM VAR EXTRA ROLIG MED DEN HÄR RESAN VAR ATT JAG FICK SÄLLSKAP AV EN AV MINA KOMPISAR FRÅN SVERIGE! HON HETER FRIDA FARSTAD ERIKSSON, ÄR 12 ÅR GAMMAL OCH ÄR EN AV MINA BÄSTISAR. HON ÄR BLAND ANNAT BRA PÅ FOTBOLL, ATT SPELA SIMMS OCH PÅ ATT VARA EN BRA KOMPIS. NI KANSKE KÄNNER IGEN HENNE, HON VAR NÄMLIGEN MED I PROGRAMMET WILD KIDS SOM GICK PÅ TEVE VÅREN 2007. TILLSAMMANS HAR VI REST RUNT I HELA GHANA, FRÅN LÄNGST I NORR TILL NERE VID HAVET I SÖDER OCH SETT OCH PROVAT EN MASSA HÄFTIGA OCH ANNORLUNDA SAKER. VI HAR TILL EXEMPEL DRUCKIT UR KOKOSNÖTTER, KLÄTTRAT I PALMER, DANSAT PÅ FESTIVALER OCH KLAPPAT EN KROKODIL! FAST BÅDE FRIDA OCH JAG TYCKER ATT DET ROLIGASTE VAR ATT FÅ TRÄFFA SÅ MÅNGA MÄNNISKOR OCH SKAFFA FLERA NYA KOMPISAR, MÅNGA AV DEM KOMMER VARA VÄNNER FÖR LIVET! BLÅDDRA VIDARE I TIDNINGEN SÅ FÅR NI LÄRA KÄNNA DEM OCKSÅ, OCH LÄSA OM FRIDAS OCH MINA ALLA ÄVENTYR I GHANA!

HÄLSNINGAR FRÅN STARKI (OCH FRIDA)

Starkids motto

Alla kan vara en starkid om man försöker leva efter detta motto:

Jag ska vara en bra vän

Jag ska stödja andra när de behöver det

Jag ska hjälpa andra när de har problem

Jag ska dela med mig och avstå av det jag har för att glädja andra

Jag ska bjuda in nya vänner till gruppen

Jag heter Frida Farstad Eriksson och jag är 12 år gammal. Min familj består av Björg, Lennart, Jessica, Eric, Sophia, Ivarete, Nysan, Pollo och de är bäst. Mina största intressen är Ridning och Polare. Men mest av allt Fotboll eftersom det är så kul. Min favoriträtt är Ribs, och mitt favoritdjur är Surikat. Jag blir glad när jag spelar fotboll, men jag avskyr när andra ljugar. Om jag fick bestämma skulle jag göra så att Tjej fotbollen blev lika populär som kill fotbollen.

Starkids Magazine 5: Afrikas barn

REDAKTION: Björg Farstad, Isabelle Hedman, Jessica Eriksson, Frida Farstad Eriksson, skolbarn i Ghana
FOTO: Björg Farstad, Isabelle Hedman, Dennis Tern, Per Olov Sjöberg
LAYOUT: Jessica Eriksson & Stanley.se
TRYCK: Color Print Borlänge
COPYRIGHT: Tältmissionen/Hoppets Stjärna
ANSVARIG: Starkids Magazine och Starkids skolarbete: Björg Farstad

Skolmaterial och utställning

Starkids magazine samt annat skolmaterial kan beställas gratis till skolklasser eller enskilda
ADRESS: Hoppets Stjärna Sänkhagsvägen 1 C 191 50 Sollentuna
TELEFON: 08 - 623 02 81
WEBB: www.starkids.cc
E-POST: starkids@starkids.cc

Hoppets Stjärna och fadderskap

WEBB: www.starofhope.org
ADRESS: Hoppets Stjärna Kärrsjö 136 890 54 Trehörningsjö
TELEFON: 0662 - 461 00
FINANSIERING: Materialet är framställt med stöd av informationsbidrag från SMR/SIDA.
ANSVARIG UTGIVARE: Lennart Eriksson, direktor Hoppets Stjärna
UTGIVEN: 2007

Afrika är den näst största kontinenten i världen, och hem åt 900 miljoner människor som bor i ungefär 54 olika länder. Afrika är bland annat känt för att det är så varmt här, det är faktiskt den varmaste världsdelen på planeten! Afrika är också känt för alla spännande djur som bor på savannen som lejon, elefanter, leoparder och zebra. Här finns också världens största öken, Saharaöknen som är för torr för att växter ska kunna leva här, men som ändå är hem åt ett par miljoner människor. Hela Afrika är fullt av massa olika grupper med människor som lever på alla möjliga olika vis. En del flyttar från plats till plats och bor i tält, andra bor i lerhyddor på landsbygden, andra i fina villor inne i städerna eller i höghus. Sammanlagt så finns det ungefär 1800 olika språk i Afrika! En del talas av flera miljoner medan en del språk kanske bara används av knappt hundra personer. En tråkig sak är att Afrika också är världens fattigaste världsdelen, då många människor som bor här inte har tillgång till saker som mediciner, skola, och ibland inte tillräckligt med mat. En bra sak med Afrika är all häftig natur, och att många människor är väldigt trevliga och lätta att prata med, så ofta kan det gå fort att få många nya vänner!

Agbekos fråga

"Hej! Jag heter Agbeko Nyaamah och är 12 år gammal. I skolan har jag lärt mig att Afrika är väldigt rikt på saker som guld, timmer, diamanter och kakao. Listan kan göras lång om man ska ta med alla våra rikedomar. Ghana är alltid etta, tvåa eller trea när det handlar om att ha mest av dessa resurser.

När jag läser om det här så frågar jag alltid mig själv: om vi i Afrika har alla dessa rikedomar, varför är då våra sjuk-

hus, hus och skolor så annorlunda än de vi ser på TV, från de vita människornas länder? Varför klagar alltid mina föräldrar över att de har för lite pengar? Varför måste vi få mat av de vita människorna? Varför är min lärare inte alltid glad över sin lön? Kan någon stilla min nyfikenhet? Snälla, jag måste få veta. Hälsningar, Agbeko Nyaamah."

**Kan DU svara på Agbekos fråga?
Diskutera tillsammans med
kompisar, lärare eller föräldrar!**

LITEN ORDLISTA PÅ TWE:

Akwaaba..... Välkommen
Medase..... Tack
Hur mycket kostar den?. Ahe?
Hur mår du? Wohotisen?

GHA

11-åriga Rebecca ska se till så att lika många tjejer som killar går i skolan, och 12-åriga Agbe-ko vill att människorna i Ghana ska bo i bättre hus.

Presentation av Ghana.
Av: Asoore Benjamin, Doris Nbinge, Atidoo Jacob och Azebire Nicholas

Ghana är vårt land och det ligger i västra Afrika. Ghana har en befolkning på ungefär 22,6 miljoner människor. Pengarna i Ghana heter cedis. Landet Ghana fick sitt namn år 1957, då det blev det första självständiga landet i Afrika. Innan hade det varit kolonialiserat av England, vilket betyder att det var engelsmän som styr-

DAG 1

Efter en lång flygresan landade vi på flygplatsen i Ghanas huvudstad, Accra. Det första vi märkte var hur otroligt varm och fuktig luften var, fast det var kväll! Vi började genast prata med olika människor, alla var trevliga och nyfikna på de två vita besökarna. De lärde oss några ord på Twe som är ett av alla språk som talas i Ghana. Det officiella språket i Ghana är Engelska, så vi kunde alltid göra oss förstådda. "Akwaaba" sa många till oss i början, och snart fick vi veta att det betyder "välkommen". Då svarade vi "Medase" som betyder "tack".

Vi åkte bil till hotellet där vi skulle bo, och det var mycket läskigare än att flyga! Bilarna tutade och körde som galningar och människor sprang över vägen överallt, men vi såg inga olyckor, varken då eller senare under hela vår resa i landet. En annan sak som vi märkte var att det fanns väldigt många försäljare på gatorna som ville sälja saker, allt från tuggummin till grillad majs och korgar. När vi kom fram till våra rum var vi jättetrötta av den långa resan och alla nya spännande intryck. Nästa dag skulle vår resa genom Ghana börja, vänd blad och häng med du också!

Richard Asamoah

Richard Asamoah är sju år gammal och bor i byn Pechi i Ghana. En vanlig dag för Richard består av skola, hjälpa till hemma med att bland annat hämta vatten, och göra läxorna. Det gör han tillsammans med andra skolkamrater i skuggan av ett träd. Richard pluggar hårt varje dag, för han vet redan nu vad han vill jobba med: "Jag har många år kvar i skolan men det är läkare jag vill

bli! När jag är läkare så kan jag köpa bil vilket är min stora dröm. Då kan jag åka runt och hjälpa sjuka och behövande människor." Annars är det fotboll som snurrar i Richards huvud. "Jag spelar fotboll flera gånger i veckan, det är jättekul! Vi har inte så bra planer och ingen riktig boll, vi har tillverkat en egen av plast. Om jag inte kan bli doktor så vill jag bli fotbollsproffs i Europa. Det vore en dröm!"

Grace Obeng är fem år gammal och bor i byn Moree i Ghana. Hennes pappa är fiskare och hennes mamma säljer det han fångar på marknaden. Grace själv går i skolan som hon tycker är rolig, särskilt matte. Efter skolan hjälper hon till hemma med att diska, tvätta kläder, sopa golvet och hämta vatten. "Det tyngsta jobbet är att

ANNA

de över Ghana. Namnet Ghana kommer från ett stort och mäktigt rike som fanns i Afrika på medeltiden. Ghanariket hade gott om rikedomar och människorna där ska ha levt ett gott liv. När det nya Ghana bildades valde ledarna därför att ta samma namn som Ghanariket, för att ge människorna hopp om att det skulle bli lika rikt igen. Tyvärr så är många människor som lever i Ghana fattiga, vilket till exempel betyder att många inte har råd med mediciner, mat eller skola.

Adinkra

Överallt i Ghana kan man se fina symboler som pryder till exempel olika tyger och krukor. Symbolerna kallas för Adinkra och kan betyda en massa olika saker. Ordet Adinkra betyder "hej då" och

symbolerna användes förr vid begravningar. Idag används Adinkra vid en mängd olika tillfällen, och det finns dussintals olika symboler med olika betydelser. Här får ni se några Adinkra symboler och vad de betyder:

AKOMA
"HJÄRTAT" STÅR FÖR
TÅLAMOD OCH TOLE-
RANS

AKOMA NTOSO
"FÖRENADE HJÄR-
TAN" STÅR FÖR FÖR-
STÅELSE OCH SAM-
FÖRSTÅND

BI NKA BI
"BIT INTE VARANDRA"
STÅR FÖR FRED OCH
HARMONI

BOA ME NA ME MMOA WO
"LÅT OSS HJÄLPA VARAN-
DRA" STÅR FÖR SAMAR-
BETE OCH ATT VI BEHÖ-
VER VARANDRA

NYAME BIRIBI WO SORO
"GUD FINNS I HIMLEN"
STÅR FÖR HOPP

WO USA DA MU A
"OM DINA HÄNDER ÄR I FA-
TET" STÅR FÖR DELAKTIGHET,
DEMOKRATI OCH MÅNGFALD

GYE NYAME
"ACCEPTERA GUD" STÅR FÖR
ATT GUD ÄR STÖRST

KENTE

Kente är ett tyg med speciella mönster som vävs i Ghana. Kentyget används ofta vid olika högtider, som på bröllop eller

på olika festivaler. Tyget har tillverkats i Ghana i många år och är en symbol för Ghanansk kultur. Bakgrunden på denna tidningssida är ett exempel på hur kente kan se ut!

hämta vatten," berättar Grace. "De fulla hinkarna är tunga att bära på huvudet, men vi måste ju ha vatten så det får gå." Ofta så drömmer hon om en framtid långt ifrån den lilla byn: "Jag vill bli kläddesigner i någon storstad eftersom jag gillar kläder!" Fisk till middag har hon också fått nog av och förklarar att ris eller ägg är mycket godare. "Fisk luktar så mycket och så får vi ju det till middag varje dag."

DAG 2

Starki & Frida dag 2 - Fest i Akobima

Vår resa genom Ghana började längst nere i söder där huvudstaden ligger. Första dagen åkte vi till en by som heter Akobima. Bilturen tog ganska lång tid, så vi fick se en del av landet genom våra fönster. Bland annat så såg vi jättehöga termitbon.

När vi kom till Akobima var det en stor fest där! En sak som vi snart skulle märka var att människor i Ghana tycker om att ordna festivaler tillsammans. Ofta vill man säga något med festen, till exempel så vill man kanske visa tacksamhet för något eller så samlas man och firar för att minnas något som hänt i byns eller landets historia. När det är fest är det vanligt att alla i byn klär upp sig i färgglada kläder och sjunger och dansar tillsammans.

Fridas & Starkis roadtrip

De drog upp mig så att jag också skulle dansa.

Det var lite pinsamt för jag kan inte direkt dansa afrikansk dans även om jag provat på lite hemma innan.

BOAKYIR

Boakyirfestivalen börjar halv sex på morgonen med att någon spelar trumpet utanför hövdingens hus. Efter det så ger sig stammens jägare ut i skogen för att jaga hjort. Under dagen så sitter hövdingarna på sina fina stolar och hälsar på folk. När jägarna fångat en hjort binds den fast och visas för kungen och drottningen.

På festivaler dansar och firar man

Aishatu Ekua berättar hur det är att bo på landet. Visste du att många bor i lerhus och att de inte har elektricitet? Det betyder att det blir kolsvart när solen gått ner klockan sex, och att de inte kan titta på teve!

Ghanas fotbollslag, Ghana Black Stars, var med i VM för första gången! Eftersom jag spelar fotboll spelade jag med barnen i byn Akobima. Men jag fick veta att tjejer inte spelade fotboll i Akobima. En i andra laget var så säker på att tjejer inte kunde spela fotboll att han trodde att jag var kille! Sen sa tjejerna att de också skulle börja med fotboll. Hoppas att jag kan resa tillbaka och se hur det går för dem snart!

Akobima är min by. Den ligger ungefär 4,8 mil ifrån staden Cape Coast. Vi har ungefär 400 hus som är byggda av lera, med tak av halm. Här bor ungefär 1500 människor. Jordan här är väldigt rik på näring, så de flesta som bor här är jordbrukare. De fixar mat till familjen och för att sälja på marknader i de stora städerna. En del är hantverkare och gör saker som korgar och krukor.

Det finns en förskola här i byn som är byggd av Hoppets Stjärna och en grundskola som är byggd av byborna med hjälp från kommunen. Byn blir tyst under dagen då de flesta jobbar på sina lantbruk. På kvällen samlas alla barn runt en brasa för att berätta sagor. När månen kikar fram går alla ut och leker en massa lekar, som kurragömma och ampe.

Kom gärna och hälsa på oss någon gång!
Vänliga hälsningar från Aishatu

Ghana Blackstars

ihop!!!

Det var spännande att höra vad barnen i Ghana tyckte om skolan! En tjej jag träffade var Rebecca Asadail som går i femte klass. Läs vad hon hade att säga längre ner på sidan!

Regeringen i Ghana har bestämt att alla barn mellan 6 och 14 år måste gå i skolan. Men knappt hälften av alla barn går i skola. Flickorna är tyvärr färre än pojkarna. Det beror på att flickorna snart kommer att gifta sig. Många föräldrar tycker att det är onödigt med utbildning om de kommer vara hemma och ta hand om barn resten av sina liv. På högstadiet är det mycket färre flickor än pojkar. Jag och Frida träffade en jätterolig och smart tjej som hette Rebecca Asadail. Hon går i femte klass och tycker att det är jättedåligt att inte fler flickor går i skolan. Hon får berätta själv.

Nuförtiden finns det mer möjligheter att utbilda sig i Ghana än förr. Men många jätteduktiga barn får inte chansen för att de kommer från fattiga familjer.

Det finns skillnader i det ghananska utbildningssystemet när det gäller killar och tjejer i landet. I vissa delar av Ghana så satsas det bara på pojkarnas utbildning. Många föräldrar säger att de inte tänker slösa sina pengar på flickorna, eftersom de snart kommer att gifta sig. Det tycker jag är fel. Föräldrarna borde inte tycka att flickornas plats är i köket! Det finns ett bra ordspråk som låter såhär: "Om du utbildar en man, utbildar du en person. Om du utbildar en kvinna, utbildar du en hel nation".

Hälsningar, Rebecca

**Prata med dina kompisar, lärare eller föräldrar om dessa frågor:
Varför går färre flickor än pojkar i skolan i Ghana?
Vad tycker du om det?
Tror du att det skulle kunna bli likadant i Sverige?**

Vi passade på att besöka projekt som Hoppets Stjärna har. Hoppets Stjärna är en svensk organisation som hjälper människor som inte har det lika bra som vi. Många människor i världen har inte råd med mat, mediciner eller att skicka sina barn till skolan. Det kanske inte ens finns någon skola där de bor!

Hoppets stjärna

Hoppets Stjärna är en svensk biståndsorganisation som varje dag arbetar för att barn i fattiga länder ska få det bättre. Detta gör Hoppets Stjärna till exempel genom att ge barnen mat, hälsovård och utbildning. Hoppets Stjärna arbetar även i Ghana där organisationen bland annat har byggt flera skolor så att så många barn som möjligt ska få en chans att utbilda sig. Det tycker Hoppets Stjärna är mycket viktigt eftersom om man kan läsa och skriva så kan man exempelvis hänga med i vad som händer i sitt samhälle genom att läsa nyhetstidningar. Det är även bra att ha en utbildning eftersom det då kan bli enklare att få ett jobb där man kan tjäna pengar till sig och sin familj. Regeringen i Ghana tycker att Hoppets Stjärna gör ett bra jobb, och använder bland annat skolböcker som Hoppets Stjärna gjort i många av landets skolor som inte får stöd av Hoppets Stjärna.

FN

I FN:s barnkonvention står det att ALLA BARN har rätt att gå i skolan! I skolan ska vi bland annat lära oss att läsa och skriva, men även lära oss ha respekt för fred, jämlikhet och hur vi ska ta hand om miljön. Genom att vi utbildas så utvecklas vi som personer, vilket gör att hela länder utvecklas. För hur ska en läkare kunna operera en blindtarm om hon eller han inte fått lära sig hur kroppen fungerar? Eller hur ska en förälder kunna hjälpa sitt sjuka barn om han eller hon inte kan läsa texten på medicinflaskan?

DAG 3

DAG 3

Resan genom Ghana fortsätter. Vi får åka mycket bil som skumpar på de knöliga vägarna. Det är väldigt varmt, så vi måste ha fläktarna på hela tiden. När vi passerade savann och djungel koncentrerade vi oss för att få se något häftigt djur. Jag såg tyvärr inte så mycket, men Frida sa att hon såg både lejon och apor men det kan ha varit illusioner, det var ju ganska varmt som sagt... När vi träffade människor så pratade vi oftast med dem och ibland så åt vi fufu ihop.

Fufu

Fufu är en slags vit gröt och en av de allra vanligaste maträtterna i Ghana. Fufu gör man på olika sätt i södra och norra Ghana. I norr gör man Fufu av en rot som heter jams, och i söder använder man en annan rot som heter Cassava och en sorts banan som heter Plantain. Både cassava och jams fungerar ungefär som Ghanas potatis då det är en rotfrukt som många använder till matlagning. Fufu görs genom att rotfrukten mosas i en stor mortel. En person står upp och håller i en lång tjock stav som han eller hon

dunkar ner på jamsen eller cassavan som ligger i en mortel av trä. Bredvid morteln sitter en annan person och flyttar omkring på rotfrukten så att alltihop blir till mos. Det ser lite läskigt ut, om personen som flyttar på jamsen eller cassavan är för långsam skulle han eller hon kanske få handen mosad också! Men de verkar vara väldigt vana, och varken jag eller Frida såg någon som blev skadad. När man äter fufu tar man bitar av gröten med fingrarna. Sedan doppar man den i någon kryddstark sås innan den åker in i munnen.

Gör så här:

Skala jamsen och skär den i bitar. Det behövs ungefär en jamsrot för fyra personer. Koka bitarna tills de är mjuka som en färdigkokt potatis. Inte för mjuk – då blir fufun för lös. Lägg de kokta bitarna i en matberedare, ett par bitar i taget. Kör jamsen tills den blir en slät klump, ungefär som en bulldeg. Vill du ha fufun lite lösare kan du tillsätta lite vatten. Den ska vara fast nog för att du ska kunna äta den med fingrarna. Fufun serveras oftast tillsammans med en soppa, som den här:

Light soup, 4 portioner
en kycklingklubba per person
5 röda chilipeppar
2 auberginer, helst gula men blå går också bra.

4 färska tomater
1 pressad vitlöksklyfta
3 lökar
Ca 1-1,5 dl tomatpuré
ca 1 dl vatten
1 buljongtärning
riven ingefära efter smak
salt

Hacka grönsakerna och blanda med tomatpuré, vatten, buljong, ingefära och salt i en kastrull. Låt allt koka upp och sedan puttra i ca 30 minuter. Om man gör en riktig light soup så ska grönsaksbitarna silas bort när soppan kokat färdigt, men det är gott att behålla dem också. Kycklingklubborna kokas för sig och läggs sen i den färdiga soppan. Ät dem med händerna! Sen äter man måltiden genom att doppa fufun i soppan och äta den och kycklingklubborna med händerna.

DJUR!

Förutom nya kompisar så är nog olika djur det roligaste jag vet! En av orsakerna till varför jag har velat åka till Afrika är just för att det finns så många olika djur här som inte finns i Sverige. Tänk till exempel att få se en elefant promenera omkring på savannen, eller en giraff som äter sin favoriträtt acacialöv, zebror som betar gräs eller ett lejon som jagar en antilop? Sen finns det ju också mängder av färgglada fåglar, små insekter och olika nattdjur som

till exempel fladdermöss. En tråkig sak är att många av djuren i Afrika jagas på grund av sitt vackra skinn, eller elefanter som jagas på grund av sina betar som folk säljer för mycket pengar. Detta har gjort att många djur i Afrika är utrotningshotade, något jag tycker är jättetråkigt. Jag är säker på att ni håller med mig om att vi måste ta hand om vår planet och allt som lever här!

En häftig sak som hände i Ghana var när Frida hittade en krokodil som låg och vilade i eftermiddagssolen. Frida var också jättenyfiken på alla djur, så efter att den första rädslan lagt sig gick hon till och med fram och klappade den! Det låter kanske helgallet men kolla bilden så får ni se!

Gepard
Geparden är världens snabbaste djur på land och kan komma upp i farten 113 kilometer i timmen

Lejon

Fast lejonhanar är lite större än lejonhonor, är det honorerna som jagar mest mat

Elefant

Elefanten är världens största däggdjur på land och kan väga mellan 5 och 6 ton

Flodhäst

Flodhästar kan äta upp till 40 kilo gräs på en dag

Giraff

Giraffens tunga är mörkblå och kan bli cirka 40 centimeter lång! De är världens högsta däggdjur och sover stående.

Dopceremoni i Ghana

En dop-ceremoni är en av de vanligaste kulturella högtiderna bland alla etniska grupper i Ghana, men den utförs på olika sätt i olika stammar. Sådär för människorna som

tillhör Akangruppen sin:

Dopet utförs på den åttonde dagen efter att barnet fötts. Då presenteras han eller hon inför de äldsta i stammen och får vatten och lite alkohol droppat in i munnen

samtidigt som barnet beds att tala sanning under sitt liv. Orsaken till att barnet får vatten och alkohol i munnen är att han eller hon ska lära sig skillnaden på bra och dåligt, där vatten är bra och al-

kohol är dåligt. Efter ceremonin firar människorna i Akangruppen med musik, dans, mat och dryck. Nu har barnet fått ett namn och blivit välkomnat in i gemenskapen.

DAG 4

Vår resa fortsatte förbi ett jättefint vattenfall som hette Kintampo Falls. Det var jättevarmt (som vanligt) så Frida passade på att ta ett snabbt bad. Jag hade inga badbyxor så jag fick stanna på marken och svettas samtidigt som jag såg Frida skvätta omkring och åka rutchkana på klipporna. Sen åkte vi vidare och kom till en by där byborna hade fått en damm av biståndsorganisationen Hoppets Stjärna. Den gjorde så att byborna kunde få vatten till sig själva, sina djur och sina odlingar även under torrperioden.

En dag kom vi till en skola som höll till under ett träd. Bladen från trädet gav skugga åt barnen som satt på stockar eller direkt på marken. Det verkade vara en mycket fattig by, men barnen som bodde där var jättegla och visade oss en lek som hette Ampe. Läs hur man leker här bredvid!

Lek ampe

En person får vara ledare, och han eller hon får hoppa och slänga lite med benen som han eller hon vill. Motståndaren ska då försöka dansa likadant som ledaren, vilket kan vara svårt då ledaren ofta dansar snabbt. Om ledare till exempel slänger ut ett ben till höger och du lyckas göra likadant samtidigt så vinner du och blir ny ledare. Man måste verkligen koncentrera sig på hur ledarens ben rör sig för att ha någon chans! Kompisarna som står runtomkring kan klappa händerna och vara domare när det är svårt att se vem som vann.

Religion i Ghana

Över två tredjedelar av invånarna i Ghana är kristna. Det är alltså den största religionen i landet, något som märks när man reser här. Det är till exempel vanligt att affärer har Gud eller Jesus med i sitt namn, bland annat så finns det en frisör-salong som heter "inga problem med Jesus"! Många i Ghana går i kyrkan varje söndag, eller oftare. Kristendomen kom till Ghana bland annat genom att kristna från andra länder res-

te hit under exempelvis kolonialtiden och berättade om deras religion. Den näst största religionen i Ghana är Islam. De som tror på Islam kallas för muslimer. De flesta muslimerna i Ghana har flyttat hit från muslimska grannländer. Det finns även en del naturreligioner i Ghana, men det är svårt att veta exakt hur många som tror på dem eftersom det är vanligt att ghananer blandar kristendom eller islam med naturreligioner, alltså att de tror på olika saker samtidigt.

I Ghana var alla jättesnälla och lärde oss olika lekar, bjöd på mat, berättade om Ghana. Men vi fick också höra hemska historier om människor som kidnappats och sålts som slavar för länge sedan, när Ghana styrdes av andra länder. Jag och Starki besökte ett slavfort för att lära oss mer om denna mörka del av Ghanas historia.

Frida berättar om ...

SLAVFORTET

Cape Coast Castle

En slav är en människa som har tagits ifrån sin frihet och ägs och säljs som en vara. Människor har använt varandra som slavar under stor del av historien på många olika platser i världen. Under kolonialtiden växte sig handeln med slavar jättestor, 20 miljoner människor från hela Afrika kidnappades av Européer och såldes till olika Europeiska kolonier över hela världen för att användas som arbetskraft. Många slavar behandlades mycket dåligt och dog av misshandel och det hårda arbetet de tvingades göra. Många av dessa slavar kom från Ghana. När Starki och jag var i Ghana åkte vi till ett gammalt slavfort för att lära oss om hur slavarna haft det.

Fortet heter Cape Coast Castle och byggdes av svenskar för länge sedan. Under lång tid användes det som slavfort, vilket innebar att det var hit man tog alla människor som fångats eller köpts innan de skulle skeppas iväg till andra länder och arbeta som slavar. I fortet fick jag se hur de hade fått spendera sin sista tid i sitt hemland, och det är svårt att tänka sig att man kunde behandla människor på detta sätt. Fortet var mörkt och fuktigt, utan några toaletter. Människorna som togs hit trycktes in tills det var så trångt att det knappt gick att sätta sig ner. I dag är fortet ett museum där jag och Starki kunde läsa om hela Ghanas historia, även denna mörka del av den.

Vad är Kolonialism?

Kolonialism innebär att ett land erövrar och utnyttjar områden i andra delar av världen. Detta hände ofta förr i tiden i världsdelar som Afrika, Asien och Sydamerika, då människor från Europa kom dit och tog makten. Dessa länder kallades då för kolonier. Kolonialism har ofta handlat om en plundring av landet man beslagtagit. De människor som bodde i kolonierna användes ofta som arbetskraft och många såldes som slavar. Många dog av det hår-

da arbetet eller av alla nya sjukdomar som Européerna tog med sig. Orsaken till att man kolonialiserade andra länder var till exempel att man ville ha mer land att härska över och tjäna pengar på. Exempelvis så tvingade kolonialmakterna lokalbefolkningen att gräva fram guld som de sedan tog med sig till sina länder i Europa. Kolonialismen är på många sätt orsaken till att dagens värld är ojämlik och att vissa länder är fattiga och beroende av de rika länderna.

HÖVDINGAR & DROTTNINGAR

När träffade du en kung sist? Eller en drottning? I Ghana finns det många kungar och drottningar, det är män och kvinnor som fungerar som ledare för sina byar. Drottningen kallas ofta för "drott-

ningmoder" eftersom hon ska fungera som en slags mamma för byn genom att ta hand om de som bor där. I varje by finns det oftast både kungar och drottningar som till exempel ska hjälpa de som bor

där om de får problem. Det är inte vem som helst som får ett så fint uppdrag, utan det är något man förtjänar. Även människor från andra länder kan bli hövdingar eller drottningar i byar i Ghana

om de gjort något bra för den byn. Det vet Frida, för hennes mamma är drottning i Akobima och hela Bolgatanga-distriktet som ligger i norra Ghana för att hon har hjälpt folket som bor där i många år.

Drottningmoder i Ghana

En Drottningmoder är den kvinnliga ledaren i ett samhälle. Hon väljer de manliga ledarna och ger dem råd i till exempel kristider.

Björg Farstad kommer från Norge och har jobbat för Hoppets Stjärna sen 1986 då hon var 22 år gammal. Hon har ansvarat för allt Hoppets Stjärna gjort i Ghana. Som tack för allt hennes arbete som varit med och skapat utveckling i landet så har hon utnämnts till Drottningmoder i två områden i Ghana som heter Akobima och Bolgatanga. Det är en stor ära att få ett sådant uppdrag, och det är viktigt att det tas på största allvar! Som Drottningmoder har Björg ansvaret för ex-

Tillslut en dag så kom vi fram till Bolgatanga i norra Ghana. Här hälsade vi på i en skola med många barn som vilde berätta om hur de hade det. Vi åkte även till en plats där människor höll på att gräva efter guld. Ghana är väldigt rikt på guld, men de flesta som bor i landet har inte råd att gräva fram det. I stället kommer folk från andra länder och gräver upp och säljer det.

Vid små utgrävningsplatser som den vi besökte i Bolgatanga försöker lokalbefolkningen att gräva hål i marken för att hitta lite guld till sig själva. Vi träffade många fattiga familjer som stod och grävde med händer och spadar för att hitta lite guld. De hittade lite, men inte nog för att det skulle ge några pengar. En kille som hette Atia Daniel berättade att om han hittade guld så skulle han köpa böcker. När han blev stor ville han jobba på bank. Vi hoppas att han kan förverkliga sina drömmar.

DAG 5

När jag och Starki reste runt i Ghana träffade vi några kvinnor som berättade hur det var att leva där. Vi fick veta att kvinnorna i Ghana arbetar hårt varje dag, från soluppgång till solnedgång. Det var de som gick upp först, väckte barnen, gjorde frukost åt alla i familjen, hämtade ved till brasan, bar vatten, tvättade kläder, arbetade på mannens jordbruk, lagade middag och städade undan efter att alla andra

gått och lagt sig. Det var verkligen imponerande att se hur de ansträngde sig för att kunna ge familjen ett bra liv. På många ställen hade de även bildat kvinnogrupper som till exempel byggt och drev en egen fabrik där de gjorde palmolja, eller födde upp djur som de kunde sälja. På stället där de tillverkade olja så hade varje kvinna tillverkat några tegelstenar som de byggde fabriken med. De hade även ansökt om

pengar till maskinerna som de använde för att göra oljan. Pengarna de tjänade använde de på barnen och skolan i byn. Kvinnorna i den byn drev även en förskola för barnen i skuggan av ett träd. Förskola är ett måste för barn i Ghana om de ska få börja i grundskolan som sjuåringar. Här måste de nämligen både kunna läsa, skriva, räkna och talat engelska innan de får börja i ettan.

empelvis alla frågor som rör kvinnorna och barnen i hennes områden, men även för hela samhällets utveckling. Till exempel så kan hon vara den som ska se till att kvinnorna har ett sätt att försörja sig och sina barn på. När ett samhälle får en ny hövding är det Drottningmodern som ska lära den nya ledaren vad han ska tänka på för att kunna göra ett bra jobb. För att visa hur betydelsefull hon är i samhället har hon på sig dyrbara kentskynten och äkta guldsmycken. På offentliga ceremonier brukar drottningmodern bli buren i en palaquin. Hon har också med sig sin paraplyhållare som bär ett paraply över henne för att ge skugga och visa på att hon är drottning. Hon har även med sin talesman (linguist) och hovdamer som fläktar henne.

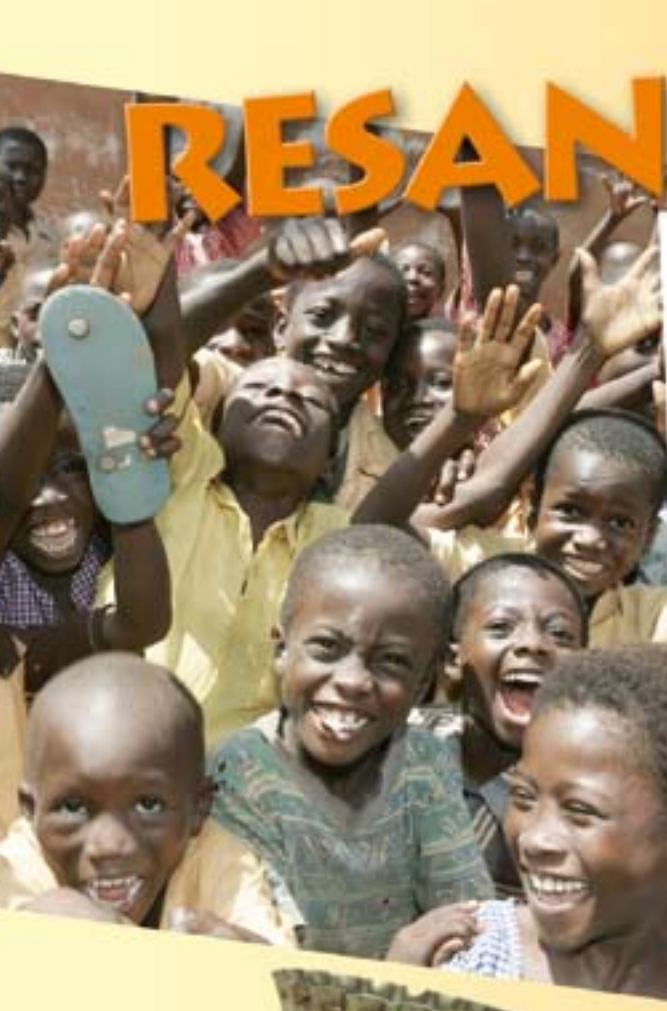
Oftast är kvinnor och barn fattigast. Men om kvinnor får chansen att tjäna pengar får barnen mat, utbildning och mediciner. Då blir det bättre för hela landet. För barnen är framtiden. Därför ger Hoppets Stjärna pengar till kvinnor som vill starta egna projekt, som de sedan kan använda för att tjäna pengar. En by där kvinnorna fått en sådan chans är Ekumfi Abuakwa. Här har kvinnorna startat ett eget företag där de föder upp och säljer stora råttor! Dessa kallas för "grass cutters" och är en delikatess på många ställen i Ghana. Pengarna som kvinnorna tjänar på råttorna använder de sedan till att ta hand om barnen, och ger till byns skola.

**AJUMAKO MANDO WOMEN'S ASSOCIATION
OIL PALM PROJECT**
FUNDED BY:
 GOVERNMENT OF FINLAND
AND
 STAR OF HOPE FINLAND

I byn Ajumako Mando har kvinnorna satsat på att starta en palmoljefabrik. Palmolja är en av de viktigaste ingredienserna i ett kök i Ghana och kan även användas till att göra tvål och mediciner.

RESAN ÄR ÖVER!

Till slut var vi tillbaka på samma plats där vi startade, nämligen Ghanas huvudstad Accra. Det har varit en spännande, varm och lärorik resa som fått oss att tänka på massa olika saker, till exempel hur olika människor kan ha det i olika delar av världen. Vi kommer ju från ett rikt land där vi har allt man kan behöva, medan barn som Agbeko undrar varför hennes hus inte är lika fint som de vita människornas hus som hon kan se på teve. Vi hoppas att du tycker att det har varit roligt att följa med oss på resan, och att du också fått tänka lite på hur livet kan vara i Ghana. Vi kommer aldrig att glömma alla barn vi har träffat, deras föräldrar och byarna de bor i. Det vore verkligen jätteroligt om vi kunde få åka tillbaka hit någon dag och se hur det går för alla våra nya kompisar. Då kanske du också vill följa med? Men tills dess, ha det så jättebra och kom i håg att vara en bra kompis och att alltid visa respekt mot människor, djur och natur. Då är du också med och gör världen till en bra plats. Vi ses!

Hälsningar, Starki och Frida

Kapsylspelet!

Så här gör man för att spela kapsylspelet som Frida och Starki spelade med barn som de mötte i Ghana:

Man kan vara två eller fler personer. Alla har lika många kapsyler, HUR många bestämmer ni själva. För att se skillnad på vilka kapsyler som tillhör vem så kan

man måla dem med sin egen färg, eller så kan man dela upp i olika märken som till exempel Fanta mot Sprite. Så här går spelet till: Man lägger kapsylerna upp-och-ner på ett bord, och så ska man försöka vända sin kapsyl genom att sprätta den på kanten med ett finger. Man ska

även försöka vända på den så att den hamnar ovanpå sin/sina motståndares kapsyl. Om man lyckas med det så vinner man motståndarens kapsyl. (Detta gäller även om kapsylen bara hamnar lite snett ovanpå kanten av den andras kapsyl.) Är HELA kapsylen däremot ovanpå motståndarens, så vinner man

kapsylen plus ännu en kapsyl. Man får ett sprätt, sen är det nästas tur, och så går man vidare tills någon har vunnit alla kapsyler. Lyckas man skjuta ut någon annans kapsyl från bordet 3 gånger så vinner man också kapsylen. Följer ens egen kapsyl med, däremot, så räknas det inte.

Huvudstad

Sträpkin
Jordens djur

Frida
Barnisk

Björns
distrikt

Fotbollslag

Grönna fufu av

Rätt svar finns på www.starkids.cc